

**Koncepce rozvoje Knihovny Petra Bezruče v Opavě
na léta 2015 - 2020.**

Zpracovala: Mgr. Zuzana Bornová, ředitelka

1. Úvod

Veřejná knihovna je branou do světa vědomostí a základním pilířem celoživotního vzdělávání, kulturního rozvoje jedinců i zájmových skupin obyvatel. Jádrem služeb veřejné knihovny je poskytování knihovnických a informačních služeb, klíčové jsou i aktivity vztahující se k informační a čtenářské gramotnosti a sebevzdělávání. Zapojení moderních technologií do klasických knihovnických služeb má vliv na pojetí i změny knihovnické práce. Proto je nutné v této překotně se rozvíjející se době pružně reagovat v nabídce našich služeb. Knihovna těží ze své dobré pověsti, kterou si na území města buduje řadu let kvalitou a širokým spektrem služeb, dlouhodobě se snaží budovat důvěryhodnost a dobré jméno, zejména v přístupu ke svým uživatelům.

2. Analýza současného stavu

Knihovna Petra Bezruče v Opavě je veřejná knihovna s univerzálním fondem. Poskytuje kromě základních knihovnických služeb další aktivity: referenční služby, kopírovací služby, veřejný přístup na internet a služby pro nevidomé a zrakově postižené uživatele, kulturně výchovnou činnost – knihovnické lekce, besedy, autorská čtení, výtvarné dílny, přednášky pro školy a mateřské školy a veřejnost. Registrovaní návštěvníci mají také zdarma přístup na internet v provozech knihovny. Knihovna je zapojena do republikových projektů na podporu dětského čtenářství a informační gramotnosti, zapojuje se do republikových akcí Březen měsíc knihy, Týden knihoven a Noc s Andersenem, Celé Česko čte dětem, Rosteme s knihou. Prostory budovy využívá pro výstavní činnost, kde představuje zejména fotografickou tvorbu. Knihovna se aktivně zapojuje do akcí města včetně dvou festivalů Další břehy a Bezručova Opava.

Od roku 2002 je knihovna pověřena výkonem regionálních funkcí pro část okresu Opava. Regionální funkce obnášejí tyto aktivity:

- Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy
- Statistika a výkaznictví
- Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
- Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce na obsluhované knihovny
- Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách
- Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků obcí
- Servis AKIS Clavius pro obsluhované knihovny

Regionální činnost je plně dotována z prostředků kraje.

Knihovna má centrální budovu, 3 městské pobočky a 5 poboček v městských částech města. Pro okres Opava působí knihovna jako metodické pracoviště pro vzdělávání knihovníků z okresu Opava.

3. Koncepční cíle

Předkládaný materiál vychází z knihovnického zákona a koncepčních materiálů Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011-2015, Koncepce rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v MSK a Metodického pokynu MK ČR k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky.

Materiál se člení na tyto oblasti:

- přístup k informačním zdrojům a službám knihovny
- rovný přístup ke službám knihovny
- podpora samostatného vzdělávání a čtenářské gramotnosti, rozvoj služeb pro veřejnost
- rozvoj odborných činností a výkon regionálních služeb
- kvalita, efektivita a marketing služeb knihovny
- rozvoj lidských zdrojů

Základním cílem knihovny je nadále zkvalitňovat služby čtenářům. Vize o budoucnosti knihovny je taková, abychom dosáhli následujícího hodnocení klienty: ***„V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně jsem rychle obsloužen příjemným, kvalifikovaným, očividně spokojeným a motivovaným personálem, nebo získám požadovanou kvalitní službu bezplatně z pohodlí domova, v kteroukoliv denní či noční dobu, a to bez ohledu na národnost či zdravotní handicap.“***

4. Přístup k informačním zdrojům a službám knihoven

Cíl:

- Udržovat aktuální a živý knihovní fond.
- Podporovat vytváření knihovních fondů všech typů dokumentů, zvýšit objem financování nákupu knihovních fondů v knihovně, podporovat nákup „nových medií“, pokud to dovolí AZ.
- Zlepšovat informovanost o informačních zdrojích knihovny, a to jak v tištěné, tak i v digitální podobě.
- Prostřednictvím webových stránek knihovny a OPAC katalogů poskytovat „bezbariérový“ přístup sedm dní v týdnu, 24 hodin denně (7/24). Tím vytvořit základní předpoklad pro zlepšení obsahu a kvality veřejných knihovnických a informačních služeb.
- Nabízet knihovnické služby uživatelům prostřednictvím zapojení do Centrálního portálu knihoven ČR, který bude rozhraním do služeb knihoven do roku 2020.

5. Podpora samostatného vzdělávání a čtenářské gramotnosti, rozvoj služeb pro veřejnost, zajištění rovného přístupu k informacím

Cíl:

- Podporovat úlohu knihovny jako přirozeného centra rozvoje a spolupráce občanských komunit, jejich kreativity, podporovat občanské vzdělávání, prohlubovat a rozšiřovat spolupráci se školskými zařízeními, spolky a sdruženími na území města.
- Propagovat četbu zejména u dětí a mládeže a aktivně podporovat čtenářskou gramotnost realizací aktivit zaměřených na práci s knihou, ať už formou individuální nebo kolektivní formy práce se čtenářem, zapojení knihovny do republikových projektů na podporu těchto aktivit.
- Vytváření přehledných a aktuálních webových stránek, do propagace zapojovat mobilní média, zlepšit dostupnost knihovny a jejích provozů na území města s ohledem na uživatele se zdravotním znevýhodněním.
- Dbát na kritérium bezbariérovosti ve všech provozech knihovny.

- Spolupracovat s neziskovými organizacemi při organizaci občanského vzdělávání a samostatně realizovat tento typ celoživotního vzdělávání na úrovni města či okresu.
- Rozvíjet spolupráci s organizacemi sdružujícími zdravotně znevýhodněné uživatele.
- Provozy knihovny profilovat jako přátelské k uživatelům, aktivity zaměřit na vzájemnou komunikaci a soužití občanů.
- Odstraňovat bariéry v poskytování VKIS pro minoritní skupiny, etnické, jazykové menšiny, skupiny handicapované věkem nebo sociálním vyloučením. Odstraňovat digitální segregaci.
- Zajišťovat rovný přístup pro uživatele knihoven se specifickými potřebami pomocí standardu Handicap Friendly, vytvářet speciální fond pro osoby s postižením, nabízet literaturu věnovanou problematice různých postižení a znevýhodnění.
- Zaměřit se na práci se čtenáři s poruchami čtení a poskytovat těmto uživatelům adekvátní dokumenty i nástroje pro nácvik četby.

6. Rozvoj odborných činností a výkon regionálních služeb

Cíl:

- Pružně reagovat na změny v katalogizační praxi, přechod knihoven ČR na nová katalogizační pravidla RDA.
- Splnit další odborná kritéria nutná pro začlenění knihovny do Portálu centrálních knihoven ČR.
- Podporovat zastoupení pracovníků knihovny v odborných komisích a skupinách v rámci rozvoje knihoven ČR (CASLIN, Národní autority, Benchmarking), poradních komisích MKČR a SKIP.
- Usilovat o vyrovnávání rozdílů v šíři nabízených služeb v oblasti námi obsluhovaných knihoven.
- Hledat možnosti další formy spolupráce rozvoje kvalitních služeb knihoven prostřednictvím programu regionálních funkcí knihoven.
- Zajišťovat podpůrné služby knihovnám v menších obcích.
- Zaměřit se na koncového uživatele – obsluhovanou knihovnu a její potřeby, analyzovat její potřeby, zájmy a očekávání z poskytovaných služeb.
- Optimalizovat systém meziknihovních výpůjčních služeb v rámci okresu Opava s cílem kooperativního využívání fondů. Metodicky působit na obsluhované knihovny, aby služba MVS byla dostupná ve všech knihovnách námi obsluhovaného regionu.
- Aktivně nabízet a propagovat podpůrné knihovní fondy, zakoupené z dotace MSK, podle požadavků obsluhovaných knihoven mimo pravidelnou cirkulaci KF.

7. Kvalita, efektivita a marketing služeb knihoven

Cíl:

- Naplňovat a zavést do praxe nové standardy kvality VKIS.
- Aplikovat metodiku ekonomických výzkumů návratnosti investic v knihovně.
- Podporovat šetření informačních potřeb obyvatel na lokální úrovni a využívat je pro optimalizaci VKIS.

- Podporovat marketingové aktivity při ověřování nových služeb knihovny, které umožní knihovně získat kvalitní zpětnou vazbu, pohotově reagovat v každodenním provozu na své okolí a získat podklady pro rozhodování a plánování dlouhodobých změn.
- Různými formami zjišťování spokojenosti uživatelů nabídnout vzájemnou komunikaci knihovny s uživateli a veřejností.

8. Rozvoj lidských zdrojů

Cíl:

- Zvyšovat kvalifikační úroveň pracovníků knihovny s cílem adaptovat je na rychle se měnící odborné nároky knihovnické profese.
- Aktivně se podílet na komunikaci s MSVK v oblasti vzdělávání pracovníků, průběžně zjišťovat v knihovně požadavky na témata vzdělávání pro knihovníky v okrese Opava.
- Vytipovat potřebné a v praxi využívané typy kurzů z nabídky MSVK, NK ČR.
- Spolupracovat s Ústavem bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě při přípravě vybraných vzdělávacích akcí.
- Aktivně se zapojovat do systému vzdělávání koncipovaného Uníí zaměstnavatelů a SKIP, využívat republikové dotační programy v oblasti vzdělávání.

9. Seznam použitých zkratk:

7/24	7dní v týdnu, 24 hodin denně
AKIS	Automatizovaný knihovnický a informační systém
AZ	Autorský zákon
CASLIN	Souborný katalog ČR
ČR	Česká republika
KF	Knihovní fondy
MK	Ministerstvo kultury
MSK	Moravskoslezský kraj
MSVK	Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, přísp. organizace
NK ČR	Národní knihovna České republiky
OPAC	Online public access katalog - webový katalog
RDA	Resource Description and Access - katalogizační standard platný v ČR od roku 2015
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
VKIS	Veřejné knihovnické a informační služby